

Počasnica prvome znanstveniku u strojarstvu – slavodobitniku Državne nagrade tehničke kulture *Faust Vrančić*

U trinaestoj godini od ustanovljenja državne nagrade tehničke kulture, prvi je puta onu najprestižniju, za životno djelo, dobio znanstvenik, polihistor, alatničar i javni djelatnik koji je čitavi život radio u strojarstvu. To je znani *strojarski kulturolog* Igor Čatić. Tako se u 2004. godini našao i jedan strojarski znanstvenik među dvanaest ranijih slavodobitnika: bila su to tri pedagoga, dva elektrotehničara te po jedan šumar, fotograf, ekonomista, informatičar, filmski radnik, metalurg i veterinar. A slavodobitnik je i po školovanju i čitavome svome radnome vijeku, od pripravništva do čelništva jednoga značajnoga područja, ali, i veleraznolike djelatnosti od djelatbe vlastitim rukama najzahtjevnije alatničarske struke do članstva i sudioništva u filozofskim redovima pri promišljanju suodnosa tehnike i filozofije, osoba koja je svakim svojim nastupom i djelom promicala tehničku kulturu. Priznanje je znani sveučilišni profesor, doktor tehničkih znanosti Igor Čatić primio iz ruke znanstvenika, ministra znanosti, obrazovanja i športa, doc. dr. sc. Dragana Primorca 15. ožujka 2005. godine. I sam navod njegove zahvale izrečene prigodom dodjeljivanja nagrade u svoje ime i ime dobitnika godišnjih nagrada bio bi dovoljan za odavanje počasti slavodobitniku! Ipak, nizac domaćih i međunarodnih priznanja za dosege u znanosti, promicanju tehnike i izobrazbe, promidžbe i rasprostiranja tehnike i tehničke kulture, koji zasigurno nije završen, budi potrebu za novim priznajnim slovom.

Kultura obuhvaća sve blago nekoga naroda, njegovo stvaralaštvo, opredmećena dobra, svu njegovu spoznajnost, dakako i jezik i umjetnička djela. Nadalje, ona obuhvaća i odgoj i obrazovanje pojedinca, osobe, da bi zbrojena činila *opću kulturu*. Tek treba zamisliti da se sve nabrojeno i još mnogo toga nenabrojenoga odnosi na *svekoliku tehniku*, pa se stiže do praga gdje započinje *tehnička kultura*. Igor je Čatić dodirnuo svaku od nabrojanih sastavnica te kulture, i još mnogo toga nespomenutoga. On je vrhunski školovan tehnički stručnjak koji poznaje tehničke sustave i njegovo okolje, on

Prof.dr.sc. Igor Čatić

misli tehnički i kada promišlja gospodarno gospodarenje, gleda sutrašnjicu stvari i njezinih svojstava, prouzroke energije i informacija: obuhvaća strojarsku tehniku svekolikim sustavom znajući da vještina i umijeće savladavanja prepreka znači i zakoračenje u vrlo dvorišta sustavnosti, sveobuhvatnoga svojstva onoga što je sustavno. I upravo ta sveobuhvatnost kojom Igor Čatić ponire na jednoj strani do prvotnoga čovjekova alata, kamene sjekire, te do ovodobna čovjekova bitka, cjelokupnosti bića i njegova iskustva kojim se dosižu tvorevine izmjera atoma, onda je to nacrtak i zamisao nečega većeg i od tehnologijskoga i kulturologijskoga razvoja proizvoda; možda je to onaj njegov dopunjak Turnera: vršak piramide gdje se dodiruju i preklapaju dva nauka – tehnologija i teologija.

U Čatićeve neprestanome poniranju u nepoznato da bi svojim pionirskim pothvatom dosegnuo koju novu istinu, dodirnuo nedodirnuo, obgrlio neobgrljeno, trebalo je mnogo puta koračati trnovitim pionirskim stazama: nije tu bilo ni nagrada, ni pljeska nagrađenome, pa ni lažnoga tapšanja od kojega katkada zabole ramena. To je put neprohodan za koji pioniri kao njegovi osvajači i ne znaju ima li cilja, možda mu tek naslućuju svrhu, to su katkada pioniri

kojima su se podizali spomenici jer su paljenjem šuma stvarali oranice; a danas se spomenici podižu onima koji šumu sade i podižu! I naš je slavodobitnik morao proći staze tražiteljske da bi stigao i do onih slavljeničkih. A tko bi danas odabrao polimerstvo, plastične i gumene proizvode kao izvorne ili nadomjesne, toliko ispunjene prijemorima, nesuglasicama? Upravo zato *on prodire i u netehnička područja kako bi mogao povezboj tehničkih i gospodarskih ciljeva i zadaća biti u službi društvene svrhovitosti*.

Koliko je trebalo svakovrsnih objava, javnih nastupa na dalekovidnici, radiju, pred ispunjenim dvoranama pa i crkvama, da se primijeti vrijednost prinosa tehničkoj kulturi, a time i čovjekoljublju? Zar nije tehnička kultura ta koja promiče *humanu kulturu* i kada je u pitanju čovjek i njegov okoliš, vječiti suodnos živoga i neživoga? Ali, nerijetko je važno znati tek zboriti o tome što netko radi, opisivati i predviđati uljepšano ili katastrofičarski stvarno stanje – a onaj koji nastoji kao proizvodni nostalgijač dosegnuti koji uradak, primijeniti prirodoslovlje i njegove spoznaje u neku svrhovitost, taj često ostaje nezapažen, ponajprije u vlastitome dvorištu. Ipak se i danas, nerijetko, više piše o onome koji pali od onoga koji sadi. Zato se o slavodobitniku dugo više znalo, na primjer, u džezističkim krugovima, pa i među ljubiteljima klasične glazbe.

I da ponovim već napisano početkom ovogodišnjega ožujka, nešto što je toliko puta stiglo do naših ušiju: sreća je raditi što se voli, srećica je to raditi tako dugo kao što je radio slavodobitnik, a pritom doživiti i najveću sreću - *da to primijeti okolina!* Zato tek preostaje u znak počasnice uputiti sveprihutnome kulturologu Igoru Čatiću dugovječnost, ispunjenje vlastitih prostora prinosima i porukama budućih dana. Iskrene čestitke dobitniku državne nagrade za životno djelo Faust Vrančić za 2004. godinu, sveučilišnome profesor i doktoru tehničkih znanosti Igoru Čatiću!

Stanislav SEVER